

een
VISIE
voor
BELGIË

Samen maken we België duurzaam

lees de acht verhalen
over duurzaam leven

& voeg jouw engagement toe aan
de wensboom voor een duurzaam België

Programmatorische
federale Overheidsdienst
**Duurzame
Ontwikkeling**

.be

Iedereen kan iets doen

In 2013 keurde de federale regering een ambitieuze langetermijnvisie inzake duurzame ontwikkeling goed. De regering engageert zich om te werken aan een duurzame samenleving voor de huidige en de toekomstige generaties. Tegen 2050 moet België een inclusieve maatschappij zijn, waar iedereen gelijke toegang zal hebben tot alle levensdomeinen, rekening houdend met de eigenheid van het platteland en de stad.

Daarvoor moet het maatschappelijk weefsel tussen generaties, culturen en maatschappelijke categorieën worden verstrekt. Ik denk dat solidariteit en vrijwilligerswerk daar een cruciale rol in spelen. Maar het zal ook essentieel zijn om armoede en sociale ongelijkheden te bestrijden, zeker op het vlak van gezondheidszorg. Hierbij zal ingespeeld worden op nieuwe situaties inzake volksgezondheid, zoals chronische ziekten. Voor iedereen zal de best mogelijke levensstandaard gehandhaafd worden dankzij onderwijs en door geschikte banen die zowel de levens- als de gezondheidsomstandigheden respecteren.

Vrome wensen ? Een ver-van-mijn-bed-show ? Neen, ieder van ons kan zijn steentje bijdragen aan een eerlijkere wereld. Van de meeste dingen die we doen, vragen we ons al lang niet meer af waarom we ze doen of waarom we ze op die manier doen. Terwijl wij nochtans allemaal keuzes kunnen maken die wel degelijk in kleinere of grotere mate verschil opleveren. Die kracht bezit ieder van ons.

Servais Verherstraeten
Staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling

een VISIE voor BELGIË

In deze brochure

- 3 Voorwoord
- 6 Duurzame consumptie
- 8 Voeding
- 10 Ontwikkelingssamenwerking
- 12 Biodiversiteit
- 14 Natuurlijke hulpbronnen
- 16 Werkgelegenheid
- 18 Gezondheid
- 20 Mobiliteit en vervoer
- 22 Uitdagingen voor een duurzaam België
- 24 Colofon

Magda Peeters

6

Manuel Tilquin

8

Charlotte Landsheere

10

Liebeth Hiele

12

Antoine De Proft

14

op de foto van links naar rechts: Steven, Dieter en Yoeri

Jan en Wouter van Widar

16

22

4 UITDAGINGEN voor een DUURZAAM BELGIË

Luc Swysen

18

Alexie Mukamugenzi

20

Samen maken we België duurzaam

De toekomst van België is duurzaam. Als we allemaal toegang willen hebben tot gezond eten, goede mobiliteit, kwaliteitsvol wonen, dan moeten we werken aan een omgeving met voldoende groen, zuivere lucht, leefbare steden, propere rivieren... Duurzaamheid betekent ook dat iedereen meetelt, nieuwe Belgen en mensen in het Zuiden. Daar wil de federale overheid aan werken.

Acht gemotiveerde Belgische inwoners en organisaties duwen mee op de pedalen om ons land een duurzame toekomst binnen te rijden. Hun wensen voor een duurzaam België lees je in deze brochure.

Maar je kan ook zelf een wens posten. Via onze digitale wensboom facebook.com/wishtreebelgium.

Als je jouw wens post voor een duurzaam België tussen 18/10/2013 en 31/10/2013, dan maak je kans op een weekend met het hele gezin in een luxe-boomhut.

Wil je meewerken aan een duurzaam België, post dan je wens of engageer je in een van de vele duurzame organisaties, je vindt ze bij elk interview.

Magda Peeters

Geeft je spullen een tweede leven

Consumptie- en
productiepatronen

Naam: Magda Peeters
Leeftijd: 52
Beroep: Wonen en Werken,
een organisatie in de sociale
economie

Wat doe je met een toestel dat stuk is en niet meer onder garantie valt? Tot voor kort was het beste antwoord: het naar het containerpark brengen, waar je tenminste de zekerheid hebt dat het zal worden gerecycleerd volgens de regels van de kunst. Vandaag is er nog een beter alternatief: Repair Cafés zorgen ervoor dat niet alleen defecte (elektrische) toestellen, maar ook kledingstukken, fietsen, instrumenten... een tweede leven krijgen.

Het opzet is simpel: een aantal vrijwilligers komt samen om de kapotte spullen van anderen te repareren. In Leuven organiseerde Magda Peeters al een paar Repair Cafés.

“Het is een succes. Net zoals in de andere Repair Cafés van het land slagen onze vrijwilligers erin om ongeveer 80% van de spullen te herstellen. Zo’n bijeenkomst verloopt heel gemoedelijk. Het Wereldcafé zorgt voor een standje met eten en drinken. Mensen brengen hun kapotte dingen binnen, vooral elektrische toestellen, trekken een nummertje, wachten en praten wat met mekaar. Onze herstellende zijn echt straf. Met relatief weinig middelen – een draadje, een schakelaartje of een zekering – slagen ze erin apparaten terug aan de praat te krijgen. Vaak is het een kwestie van een slecht contact. Sommige toestellen zouden zelfs zo zijn geprogrammeerd dat ze na een tijd stuk gaan. Dat ze 20% van de toestellen toch niet kunnen maken, komt onder andere omdat producten zo zijn gemaakt dat defecte onderdelen onbereikbaar zijn.”

Het ‘repareren’ is tweerichtingsverkeer. Als jouw toestel aan de beurt is, ga je bij de hersteller zitten met de bedoeling er iets van op te steken.

“We leven in een wegwerpmaatschappij, waar de meeste mensen geen raad weten met toestellen waaraan slechts een heel klein mankementje is. We hebben vaak ook niet de tijd of de vaardigheden meer om kleren te herstellen. Terwijl onze naaister-vrijwilligers kleren geweldig kunnen oppimpen. Het *repareren* is trouwens tweerichtingsverkeer. Als jouw toestel aan de beurt is, ga je bij de hersteller zitten met de bedoeling er iets van op te steken. Zo willen we mensen iets bijbrengen dat door de jaren heen verloren is gegaan. Amper een paar generaties geleden, in de tijd van onze grootouders, werden er nog kousen gestopt en kleren versteld. Op een zeker moment werd het bon ton om dingen weg te gooien in plaats van ze trachten te maken. De laatste jaren gaat de slinger terug de andere kant uit.

Delen geeft overvloed

“Zelf ben ik ook veranderd. Toen mijn kinderen klein waren, vond je bijna geen tweedehandswinkels. Eigenlijk absurd dat we onze kleren geen tweede leven konden geven. Nu is het heel normaal en zelfs hip dat je dingen tweedehands koopt. Er zijn overal tweedehandsbeurzen en -winkels, er bestaan ruilwinkels en in Leuven hebben we zelfs een goed draaiende weggeefwinkel: Huisje van Overvloed. Als ik zelf een nieuw toestel koop, tracht ik het meest simpele en energievriendelijke apparaat te kiezen dat er beschikbaar is. Nog beter zou een echte kringlooeconomie zijn, waarin producten zo worden gemaakt dat ze perfect te herstellen en te recyclen zijn. Of misschien nog beter, dat we in de plaats van veel producten te kopen, ze zouden delen. We hebben toch niet allemaal een eigen grasmaaier of wasmachine nodig?

Dat zijn dingen die je perfect met je burens kunt delen. Zelf werk ik ook al een beetje mee aan de deeleconomie. Via de website gedeelddoor.be wissel ik

tomatenplanten uit. Als ik een auto nodig heb, zoek ik er een via het LETS-netwerk, het lokale ruilsysteem van goederen en diensten.”

Iedereen heeft een andere reden om naar een Repair Café te komen.

Een sociaal gebeuren

“De redenen om naar een Repair Café te komen zijn uiteenlopend. Voor de ene is het pure noodzaak – mensen komen omdat ze geen geld hebben om nieuwe spullen te kopen. Anderen doen het vanuit het streven naar duurzaamheid – waarom zou je nieuwe spullen aanschaffen als de oude nog perfect te repareren vallen. Voor sommige mensen is het vooral een sociaal gebeuren: onder de mensen komen, een onbekende helpen of iemand

Vroeger vond je geen tweedehandswinkel, Nu is ruilen hip geworden.

de kans geven om zijn vaardigheden te demonstreren. Bijzonder aan het Leuvense Repair Café is dat het een inclusief project is. Iedereen is welkom en we trachten ook zoveel mogelijk mensen uit onze doelgroep naar het Repair Café te krijgen, zowel als vrijwilligers als mensen die met kapotte stukken komen. De doelgroep van Wonen en Werken, dat zijn langdurig werklozen, laaggeschoolden en migranten. We slagen erin om heel wat mensen te bereiken, onder andere ook door ook op te roepen via het LETS-netwerk.”

- ☞ repaircafe.be
- ☞ bewustverbruiken.org
- ☞ gedeelddoor.be

De visie van de federale overheid

In 2050 zijn de productie- en consumptieactiviteiten gebaseerd op een efficiënt gebruik van de natuurlijke hulpbronnen met inachtneming van de grenzen van onze planeet. Bovendien dragen ze bij tot de sociale en economische ontwikkeling.

Manuel Tilquin verandert de wereld als vegetariër

Voeding

Naam: Manuel Tilquin
Leeftijd: 33
Beroep: Informaticus

Drie jaar geleden ben ik vegetariër geworden na het lezen van het boek *Bidoche: L'industrie de la viande menace le monde*. Eerst heb ik mijn vleesgebruik drastisch teruggeschoefd, maar toen bedacht ik: waarom de zaken maar half doen? Op een dag heb ik de stap gezet en ik heb er nog geen moment spijt van gehad.

Mijn belangrijkste reden om te stoppen is uit empathie voor de dieren. Ik voel me beter als ik handel in overeenstemming met mijn overtuiging. Ik ben natuurlijk niet perfect, maar op het gebied van vlees ben ik alvast consequent en dat voelt goed.

Een van de eerste vragen die mensen me steevast stellen, is of ik nog wel genoeg proteïnen binnenkrijg. Zelf eet ik nog kaas en eieren, dus dat probleem stelt zich niet. Maar ook als veganist kan je perfect gezond en gebalanceerd eten. Ik heb mijn eigen kippen, dus ik weet waar mijn eieren vandaan komen. Voor melk en room kies ik voor plantaardige alternatieven, want wie dierlijke melk zegt, zegt vleesindustrie. Het enige inconsequente dat ik op het gebied van voeding nog doe is af en toe een klein stukje kaas eten.

Ik ben een fervente hobbykok en als vegetariër is er een heel nieuw palet aan smaken voor mij opengegaan. Je hebt dan wel de smaak van het vlees niet meer, maar er zijn zoveel andere ontdekkingen te doen. Het Ayurvedische restaurant Slurps in Elsene is bijvoorbeeld supergoed. “

Duurzame levensstijl

“Voor mij maakt vegetarisch leven integraal deel uit van een duurzame levensstijl. Ik heb geen auto en wil er ook geen, ik ben tevreden met een gsm van vijf jaar oud, ik koop nooit iets in

Als we met zijn allen minder vlees zouden consumeren, zouden er minder mensen van de honger omkomen.

een supermarkt. Ik zweer bij kleine biowinkels en lokale producten. Ik ben ervan overtuigd dat je als consument de wereld kunt veranderen. Als we met zijn allen de juiste keuze maken in de winkel, kunnen we ervoor zorgen dat kinderarbeid stopt, dat het milieu niet wordt vervuild, dat dieren niet worden geslacht. Om mij heen zie ik meer en meer mensen die zich daarvan bewust worden en ernaar handelen. Uiteindelijk denk ik dat er geen ander alternatief is dan kiezen

voor duurzaamheid. Wist je dat veeteelt wereldwijd meer vervuilt dan de hele transportsector? Dat meer dan 80% van de landbouwgrond wordt gebruikt voor de productie van veevoer? Als we met zijn allen minder vlees zouden consumeren en vaker zouden kiezen voor plantaardige voeding, zouden er minder mensen van honger omkomen. Zelf planten eten is tien keer efficiënter dan ze te gebruiken om dieren vet te mesten. Voor mij hoeft

Wat ik goed zou vinden, is dat mensen die toch vlees willen eten, zouden kiezen voor minder kwantiteit en meer kwaliteit.

niet iedereen vegetariër te worden. Wat ik wel goed zou vinden, is dat mensen die toch nog vlees willen eten, zouden kiezen voor minder kwantiteit en meer kwaliteit. Een klein maar goed stuk lokaal biovlees is duurder per kilo dan de industriële variant, maar veel beter voor het milieu en veel gezonder voor de consument. Ik ben lid van een voedselteam en daarin verdelen we ook lokaal geproduceerd vlees, dat naar ik hoor heel lekker is.”

Genieten

“In mijn ideale wereld zouden we alles veel lokaler organiseren, in kleine entiteiten die uiteraard allemaal met elkaar verbonden zijn. Lokaal is het gemakkelijker om invloed uit te oefenen op de besluitvorming en het beleid. Als je lokale producten koopt, zie je zelf welke impact ze hebben. Ik ben voor een globalisering van de ideeën, maar

tegen een globalisering van materialen en markten. Ik geloof in de kracht van onze lokale samenleving. Als een toestel stuk is, ga ik ermee naar het Repair Café. Ik hou ervan om vrijwilligerswerk te doen, om mijn tijd te nemen voor mensen. Ik werk ook vier vijfde, waarom zou ik meer werken? De snelheid van onze samenleving, de stress, het gebrek aan grenzen, dat zijn volgens mij de grote problemen van vandaag. Dat we voor kinderen grenzen bepalen in de opvoeding, vindt iedereen normaal, maar we moeten ons ook bewust zijn van de grenzen van onze planeet. Je zou dat kunnen opleggen met

regels, maar ik tracht mensen alvast te inspireren door mijn voorbeeld. Elke donderdagavond vertrek ik van mijn werk met een welgemeend ‘Goed weekend!’ Vroeg of laat denk ik dat er collega’s zullen zijn die zich afvragen waarom zij wel fulltime werken en niet meer van het leven genieten.”

☞ donderdagveggiedag.be
☞ biomijn Natuur.be

De visie van de federale overheid

België wil tegen 2050 iedereen toegang geven tot veilige, gezonde en voedzame voeding. De sociale en ecologische impact van onze productiewijzen en consumptiewijzen op het vlak van voedingsmiddelen zal aanzienlijk verlaagd zijn. De voedselverspilling over de volledige voedingsketen zal met 75 % verminderd worden.

A young woman with long dark hair, wearing a white lace top and a blue skirt, is climbing a large tree on a city street. She is smiling and looking back over her shoulder. In the background, there are colorful buildings, parked cars, and three people (two men and one woman) looking up at her. The scene is bright and sunny.

Charlotte Landsheere het zuiden en het noorden helpen elkaar

Ontwikkelingssamenwerking

Naam: Charlotte Landsheere
Leeftijd: 18
Studeert: afgestudeerd
van Latijns-Griekse
humaniora, studeert Politieke
Wetenschappen (VUB)

Elk jaar werken duizenden jongeren uit Vlaanderen, Wallonië en Brussel één dag in een bedrijf. Het loon dat ze daarmee verdienen, komt volledig ten goede aan projecten in het Zuiden. Dat is, in een notedop, het principe achter Zuidtag, dat vorig jaar de brug sloeg tussen België en Peru.

“De eerste keer dat ik over het Zuiddag-concept hoorde, was ik meteen enthousiast,” vertelt Charlotte Landsheere. “Het is een origineel idee, waarbij jongeren op elk niveau betrokken worden en heel veel kunnen bijleren.”

“Bij Zuiddag geven we niet zomaar geld: we helpen jongeren in het Zuiden om zichzelf te helpen. Het leidt tot niets als wij daar onze visie zouden opdringen en hen vervolgens achterlaten. Het is ook geen éénrichtingsverkeer: het Noorden helpt het Zuiden, maar het Zuiden helpt ook het Noorden. Wij vinden dat jongeren van Noord en Zuid veel van elkaar kunnen leren.”

Als mede-organisator kreeg Charlotte

Jongeren van Noord en Zuid kunnen veel van mekaar leren.

de kans om gedurende twee weken naar Peru te reizen en er kennis te maken met de plaatselijke jongeren en inzicht te krijgen in hun problematiek. “Mijn grootste ontdekking was hoe milieubewust de Peruviaanse jongeren er zijn en hoe goed ze op de hoogte zijn van de klimaatsverandering. Dat kan ook moeilijk anders: ze ondervinden het elke dag aan den lijve op de plantages, waar de koffieplanten lijden onder het veranderende weer. Dat is iets waaruit wij lessen zouden moeten trekken. Tenslotte zijn wij met onze CO₂-uitstoot mee verantwoordelijk voor de problemen waarmee zij geconfronteerd worden.” Charlotte is ervan overtuigd dat het Noorden daar iets kan aan doen, stapje voor stapje. “Het openbaar vervoer gebruiken of de fiets in plaats van de auto, een douche nemen in plaats van een bad, vaak vegetarisch eten: het zijn allemaal dingen waar we thuis bewust mee bezig zijn.”

Fair Trade

De studiereis confronteerde Charlotte met de dagelijkse werkelijkheid van de Peruviaanse landbouwer. “Het bestaan als koffieboer is hard en onzeker. Veel ouders dromen van een betere toekomst voor hun kinderen in de stad. Maar de jongeren die wij ontmoetten, waren gepassioneerd door koffie. Sommigen specialiseren zich als landbouwingenieur in de koffieplant.

Anderen hebben al een eigen bedrijf in de koffiesector. Tegen de wens van hun ouders in zetten zij door en zoeken ze naar manieren om op een ecologisch en economisch verantwoorde manier koffie te verbouwen.”

“Fair trade is daarbij een mooi principe, een manier waarop consumenten in het Noorden kunnen tonen dat ze bereid zijn een eerlijke prijs te betalen voor een product. Maar voor individuele boeren is de certificering veel te duur. Daarom verenigen Peruviaanse boeren zich in coöperatieven die gezamenlijk de kosten van het fair trade-label betalen. Via de coöperatieve leren ze ook veel van mekaar en kunnen ze samen hun belangen verdedigen.”

Hoe wordt het geld van Zuiddag

Wij zijn, met onze CO₂-uitstoot, mee verantwoordelijk voor de problemen waarmee jonge boeren in Peru geconfronteerd worden.

bested, 250.000 euro in totaal? “Ons geld zal de jongeren in staat stellen om jongerencomités op te richten binnen de coöperatieven, maar ook om workshops en cursussen te volgen om hun kennis te vergroten. Op school leren zij trouwens nu al hoe je milieuvriendelijke meststoffen kunt maken.”

De passie van mijn leeftijdsgenoten voor hun product vind ik fantastisch, dat wil ik hier overbrengen met Zuiddag.

De generatie die alles kan veranderen

Hoe ziet een ideale duurzame wereld er voor deze Brusselse tiener uit? “Twee dingen komen onmiddellijk in mij op”, zegt Charlotte. “Ik zou willen dat veel meer Belgische jongeren zich op een of andere manier zouden engageren om de wereld verdraagzamer, milieubewuster en duurzamer te maken. Wij zijn de generatie

die alles kan veranderen en die binnenkort de leiding zal moeten nemen. Dat doe je niet als je de hele dag vooral met Facebook en tv bezig bent. Ten tweede: zoals Zuiddag in de praktijk

bewijst, hoop ik op veel meer wisselwerking tussen Noord en Zuid, op het gebied van kennis, ervaring en cultuur. We delen één wereld met wederzijdse gevolgen en hebben elkaars ervaringen nodig om een betere toekomst uit te bouwen. Als iedereen zich meer bewust zou zijn van hoe op onze planeet alles met alles verbonden is, zijn we al een belangrijke stap verder.”

📧 11.be
📧 zuiddag.be
📧 broederlijkdelen.be
📧 vredeseilanden.be

De visie van de federale overheid

De Belgische overheid wil tegen 2050 bijdragen aan de uitwerking en realisatie van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Onze ontwikkelingssamenwerking zal een doeltreffend kanaal blijven voor de ondersteuning van de armste landen en hun bevolking. De milieurisico's en de ongelijkheden zullen bestreden worden.

Liesbeth Hiele bezorgt de stad een mooie oogst

Biodiversiteit

Naam: Liesbeth Hiele
Leeftijd: 31
Beroep: beleidsadviseur bij
het Departement Landbouw
en Visserij, Vlaamse overheid
(deeltijds) gids, vertaler
Chinees-Nederlands en imker
(bijberoepen)

Liesbeth Hiele is sinds vier jaar in de ban van bijen, een uitloper van haar zoektocht naar lokaal en zelf gekweekt voedsel. "Enkele jaren geleden hadden we een groentenabonnement. We leerden zo heel wat vergeten groenten kennen uit eigen land, maar soms zaten er ook appels uit Peru in het pakket. Dat vond ik niet kunnen, er zijn zoveel lekkere Belgische appelfrassen."

Liesbeth en haar man Marijn besloten zelf de handen uit de mouwen te steken en **deels te leven van eigen kweek** uit het volkstuintje dat ze huurden.

“In het begin hadden we er geen idee van hoeveel tijd het zou kosten en of we het leuk zouden vinden, maar het was gewoon spectaculair om te kunnen eten wat we zelf in de grond hadden gestopt. Zo zijn we gaan uitkijken naar wat we nog zoal zelf konden produceren.”

Geuren uit de kast

Liesbeth en Marijn woonden in een klein arbeidershuisje in de Brugse Poort, een wijk in Gent. Bijen houden en honing produceren leek een haalbare kaart. “We zetten een tweedehands bijenkast op ons plat dak en het eerste jaar hadden we een geweldige oogst: vijftig kilo honing. Alles

Bijen maken de meest perfecte zeshoeken, de meest efficiënte vorm om materiaal op te slaan.

wat je zelf produceert smaakt duizend keer beter dan wat uit de winkel komt, dus we waren heel enthousiast. Een bijenkast zit vol geuren, afkomstig van de was, de honing en de bijen zelf. Met bijen bezig zijn prikkelt al je zintuigen. En iedere kast heeft zijn eigen karakter, afhankelijk van het genetisch materiaal van de koningin.” Bij gebrek aan eigen ruimte spraken Liesbeth en Marijn andere mensen en organisaties aan, op zoek naar plekken om bijenkasten te zetten. Kunstencentrum Vooruit was een van de eersten die positief reageerden. Op dit moment hebben de Gentse stadsimkers in totaal vijftien kasten op vier locaties staan. Liesbeths bewondering voor haar bijen is groot. “Die beesten maken de meest perfecte zeshoeken, de meest efficiënte vorm om materiaal op te slaan. Ik vind het sterk hoe verkennerbijen de andere bijen naar welbepaalde bloesems sturen, hoe bijen met elkaar communiceren.”

Bijen in de stad

Bijen in de stad, het lijkt op het eerste gezicht vreemd, maar volgens Liesbeth is de stad net een prima habitat voor bijen. “Parken zijn doorgaans zo opgevat dat er het hele seizoen lang wel een boom in bloei staat: eerst de wilg, dan de hazelaar, de kastanje, de linde... Zij leveren voedsel aan de bijen, die in ruil de bloesems bevruchten. Een straat in onze buurt is beplant met appelbomen. Sinds we bijen hebben zijn die bomen elke herfst beladen met appels. Door bijen te houden levert de natuur terug meer op en kan je de stad oogsten, zorgen voor een lokale voedselproductie. Stadsbewoners vinden dat prachtig.”

De stad is een prima habitat voor bijen: parken zijn zo opgevat dat er doorgaans het hele seizoen lang wel een boom in bloei staat.

“Enkele van onze meest enthousiaste klanten wonen vlakbij de Vooruit. Zij zijn trots dat ze honing kunnen eten die vlakbij wordt geproduceerd. Anderen zijn ervan overtuigd dat lokale honing kan helpen tegen hooikoorts omdat er kleine stuifmeelpartikelen inzitten.”

Zelf honing kweken en groenten van eigen kweek eten heeft Liesbeths visie op voedsel verder aangescherpt. “De smaak is veel beter en je voelt je sterk verbonden met je voedsel. Het valt me heel moeilijk om iets weg te gooien, we houden meer restjes bij en eten ze ook op.

We eten zoveel mogelijk volgens het seizoen. Door met bijen bezig te zijn beleef je de seizoenen trouwens veel bewuster.”

Het is sterk hoe verkennerbijen de andere bijen naar welbepaalde bloesems sturen.

De trots van het terroir

Dat alles maakt Liesbeth nog niet tot een naïeve dromer. “Het is een illusie om volledig zelfvoorzienend te zijn in de stad, ook in het verleden hebben steden nooit helemaal in hun eigen voedselproductie kunnen voorzien. Maar het zou wel goed zijn mochten mensen meer bezig zijn met waar hun voedsel vandaan komt. Ik mis in ons land een beetje de trots van het terroir, wat in Frankrijk nog wel sterk leeft. Ik erger me eraan dat je in de winkel geen tomaat met smaak kunt vinden. Ik hoef ook geen aardbeien in december, maar ik wil dat niet aan andere mensen opleggen. Toch hoop ik dat meer en meer mensen gaan kiezen voor voedsel uit eigen streek.”

☞ konvib.be
☞ gentseimkers.be

De visie van de federale overheid

In 2050 wordt de biodiversiteit gevaloriseerd, bewaard, beschermd en hersteld. Zij draagt volop bij tot een duurzame welvaart, waarbij zij tegelijk ook de economische, territoriale en sociale cohesie stimuleert en ons cultureel erfgoed beschermt.

Antoine De Proft

herstelt de link tussen mens en natuur

Natuurlijke hulpbronnen

Naam: Antoine De Proft
Leeftijd: 25
Beroep: Master in de
geschiedenis, leerkracht
godsdienst en geschiedenis

"Ik kom uit een klein dorpje in de buurt van Gembloux waar mijn ouders me de liefde voor de natuur hebben bijgebracht. Mijn vader is bio-ingenieur, mijn moeder bloemiste. Van jongs af aan maakten we lange wandelingen en gingen we in de bossen op zoek naar champignons. Als kind was ik helemaal in de ban van de ornithologie, ik was gefascineerd door vogels. Later ben ik me bewust geworden van de problemen die er zijn met de natuur in België, de bedreigde soorten en verstoorde habitats, milieuverloeding, vervuiling."

"Op zoek naar oplossingen heb ik me toen geëngageerd bij Jeunes et nature (J&N), een natuurbeweging voor en door jongeren, die op zoek was naar monitoren om jongeren te informeren en kampen te begeleiden. Het lijkt misschien alsof je als individu niet veel kan veranderen, maar **samen met de mensen van J&N heb ik het gevoel dat we wel iets wezenlijks bijdragen.**"

"We maken mensen bewust, leren hen de natuur kennen en de uitdagingen van de natuurbescherming. We prediken de Apocalyps niet, maar zijn ervan overtuigd dat mensen meer om de natuur zullen geven als ze er meer over weten. Tijdens onze natuurkampen in de zomer herstellen we habitats en zorgen we ervoor dat een bedreigde soort kan terugkeren, zoals

Op kamp in de zomer herstellen we habitats en zorgen we ervoor dat een bedreigde soort kan terugkeren, zoals vorige zomer de watersalamander.

vorige zomer de watersalamander."

"Ik tracht mijn ecologische voetafdruk zo klein mogelijk te houden. Ik heb geen rijbewijs en doe alles met de trein en het openbaar vervoer. Ik eet alleen lokale bioproducten die ik rechtevrees van de producent koop: bio is ook dan nog wel iets duurder dan de supermarkt, maar ik compenseer dat prijsverschil door minder vlees te eten. Ik ben lid van een voedselteam en kan elke week mijn mand met lokale groenten en fruit afhalen. Lekker, gezond en handig."

"Het zijn misschien allemaal maar kleine druppels, maar veel druppels samen vormen een grote en krachtige rivier. Sinds veertig jaar wordt het begrip duurzame ontwikkeling steeds verder uitgediept en verfijnd. Veel mensen veranderen hun manier van leven en de tijd is gekomen om ook politiek belangrijke en moedige beslissingen te nemen. We moeten om te beginnen ons energiesysteem grondig omschakelen. Verschillende studies tonen aan dat een 100% hernieuwbaar energiesysteem ook bij ons mogelijk is. Er valt ook immens veel energie te besparen."

"Met Jeunes et nature zijn we er voortdurend mee bezig om onze impact op het milieu zo klein mogelijk te houden. Onze actieve leden krijgen geen kilometervergoeding voor autoverplaatsingen, maar openbare vervoerskosten betalen we integraal terug. We organiseren alleen kampen in eigen land, waar we koken met lokale seizoensproducten en we elke morgen de melk bij de boer gaan halen. Niet zomaar een gimmick, want de kinderen die niet weten dat melk van de koe komt, ze bestaan dus echt, al is het een kleine minderheid. Met onze activiteiten herstellen we de link tussen de mens en de natuur.

Onze boodschap is dat we allemaal deel uitmaken van de wereld en dat we er niet op egoïstische wijze gebruik van kunnen maken."

Ik ben telkens opnieuw blij als ik een windturbine zie.

Prachtig België

"Achter al wat we doen zit een gedachte: je hoeft niet naar Frankrijk te gaan om prachtige natuur te zien, die hebben we ook hier bij ons. In de natuurgebieden waar we de laatste tien jaar op werken, zie je de kwaliteit van de natuur elk jaar vooruitgaan."

We maken allemaal deel uit van de wereld en we kunnen er niet op een egoïstische manier gebruik van maken.

Niet alleen

"Ik ben gematigd optimistisch over de toekomst. Niet meer dan vijf jaar geleden was ik nog echt pessimistisch over het milieu, maar door een aantal organisaties te leren kennen, is dat veranderd. Niet alleen J&N, maar bijvoorbeeld ook het Netwerk Bewust Verbruiken, dat een andere manier van consumeren promoot bij het grote publiek. Je ziet ook steeds meer windturbines in het landschap opduiken - ik ben telkens opnieuw blij als ik er één zie. Meer en meer mensen worden zich bewust van de noodzaak om anders te gaan leven. Het begrip duurzaamheid krijgt een plaats in zo goed als alle politieke programma's. Heel wat bedrijven trachten hun processen en producten te verduurzamen. Het is goed om te weten dat ik niet de enige ben die er zo over denkt, samen met vele anderen ben ik ervan overtuigd dat een duurzame maatschappij de enige juiste oplossing is voor de meeste problemen waarmee onze wereld kampt."

☞ jnm.be
☞ voedselteams.be

De visie van de federale overheid

Tegen 2050 heeft België zijn transitie naar een koolstofarme en resource-efficiënte maatschappij op een rechtvaardige manier verwezenlijkt. Het heeft de nodige maatregelen genomen om de milieu-impact veroorzaakt door menselijke activiteiten te voorkomen, of indien niet, bij te sturen. De water- en luchtverontreiniging zijn onder controle en hebben geen noemenswaardige invloed meer op de gezondheid, de biodiversiteit en de ecosystemen.

op de foto van links naar rechts: Nico en Johan

Jan en Wouter van Widar scheppen waardig werk voor iedereen

Werkgelegenheid

Naam: Jan Borghs
Leeftijd: 61
Beroep: directeur Widar

Naam: Wouter
Leeftijd: 33 jaar
bewoner Widar

Het bestaat nog in ons land, een landschap met akkers en weiden zo ver het oog reikt. In het Noorden van de provincie Antwerpen stampden enkele pioniers hier in 1982 Widar uit de grond. Jan Borghs was een van hen. "Wij zorgen voor de opvang van mensen met een beperking die officieel niet werkbekwaam zijn, maar wij zetten die mensen toch aan het werk", vat hij het concept achter Widar samen.

“Wij willen dat onze bewoners een zo normaal mogelijk leven kunnen leiden, actief en in familiaal verband. De bewoners worden echt deel van onze families. We leven samen op voet van gelijkwaardigheid, niet van gelijkheid, want iedereen is anders.”

Over 35 ha verspreid wonen 50 gehandicapten in 7 huizen, begeleid door 15 inwonende medewerkers en 35 externe personeelsleden. De gemeenschap van Widar is voor 60% zelfbedruipend op het gebied van voedsel. De bewoners oogsten fruit, kruiden en groenten, bakken brood, melken de koe, mesten de stallen uit, houden bijen. Het surplus van de opbrengst wordt verkocht via de eigen boerderijwinkel en via winkels in Turnhout en omgeving. De teelt en de producten die hier worden vervaardigd

Wij zorgen ervoor dat de vruchtbaarheid niet aangetast wordt en wij gebruiken geen kunstmatige mest- of bestrijdingsmiddelen.

zijn volledig biodynamisch. “Wij putten de aarde niet uit, wij zorgen ervoor dat de vruchtbaarheid niet aangetast wordt en wij gebruiken geen kunstmatige mest- of bestrijdingsmiddelen. Op deze manier landbouw bedrijven kunnen we alleen dankzij onze bewoners”, legt Jan Borghs uit. “Twee van mijn kinderen werken in de biologische landbouw en ik zie hoe keihard zij moeten werken en hoe weinig financiële waardering zij daarvoor krijgen. Terwijl wij ons in een luxesituatie bevinden, alles nauwkeurig kunnen verzorgen en met alle ecologische principes rekening houden. Dat kan alleen door de combinatie van gehandicaptenzorg en landbouw.”

We doen er wel drie jaar over om zelf een huis te bouwen, maar we kunnen dat dankzij de medewerking onze bewoners aan een derde van de marktprijs doen.

Leven zonder kabel-tv

We bezoeken Widar op een herfstochtend. Temidden van de bucolische rust heerst her en der heel wat bedrijvigheid op het domein. Hier wordt geleefd en gewerkt op het ritme van de seizoenen, de natuur en een duidelijke dagindeling. Johan, een van de bewoners, heeft zich tot melkboer ontpopt en brengt met een handkar de verse melk rond. In een van de keukens worden appels gewassen en in partjes gesneden om ze vervolgens tot fruitsap te persen. In de bakkerij kneden bewoners en een begeleider tientallen broden met de hand. In de serres wordt onkruid gewied. In de stallen van de boerderij staan drie van gezondheid blakende kalfjes, grootgebracht aan mama's uiers en met hooi. Niet zonder trots troont Jan ons mee naar een van de zelfgebouwde huizen van Widar die elk ruim een dozijn mensen een mooi onderkomen bieden. “We doen er wel drie jaar over om zo'n huis te bouwen, maar we kunnen dat dank zij de medewerking onze bewoners aan een derde van de marktprijs doen”, zegt hij.

Goudse kaas

Als we aan de kaasmakerij aankomen, is het half elf, tijd voor de koffiepauze met lekkere zelfgebakken volkorenkoekjes. Er wordt gegrapt, gelachen, van de zon genoten. “We maken kennis met Wouter die al 15 jaar in Widar woont. Hij heeft in de kaasmakerij zijn vaste stek gevonden, 's namiddags werkt hij in de winkel. Hij vertelt met veel zin voor detail hoe de productie van de Goudse kaas in zijn werk gaat. Hoe hij elk weekend

Sommige mensen staan de hele dag in de file en moeten daarom een direct-klaar-menu in de microgolf stoppen.

naar Turnhout gaat, waar hij actief is in twee verschillende scoutsverenigingen. Andere bewoners gaan zwemmen, turnen, dansen of brengen de avonden door met gezelschapsspelen. “We hebben wel tv maar geen kabel”, legt Wouter uit. “In de week kijken we nooit tv, in het weekend soms een dvd. We hebben wel allemaal een radio op onze kamer.” Waarom we eigenlijk langskomen, wil Wouter weten. We zeggen dat we op zoek zijn naar voorbeelden van een betere en milieuvriendelijke manier van leven. “Ik weet dat sommige mensen de hele week veel te hard werken, elke dag in de file staan en dan te moe zijn om te koken. Ze stoppen dan maar een direct-klaar-menu in de microgolf en eten het op voor hun tv. Dan leven wij hier toch veel gezonder”, besluit Wouter.

☞ widar.be
☞ socialeeconomie.be

De visie van de federale overheid

Tegen 2050 is België een inclusieve samenleving waar iedereen gelijke toegang heeft tot alle levensdomeinen. Zij bevordert en vergemakkelijkt de integratie door alle vormen van discriminatie die tussen personen kunnen bestaan te weren en handhaaft voor iedereen de best mogelijke levensstandaard dankzij onderwijs en door geschikte banen die zowel de levens- als de gezondheidsomstandigheden respecteren.

Luc Swysen

maakt poetsen ecologisch en goedkoop

Gezondheid

Naam: Luc Swysen
Leeftijd: 50
Beroep: Biotechnicus en (als vrijwilliger) voorzitter van de lokale Rode Kruis-afdeling Oudergem

Luc Swysen had in Oudergem al een sociale winkel opgezet, een shop waar mensen die het moeilijk hebben, eten en kleren kunnen kopen aan de helft van de prijs. Toen hij hetzelfde wou doen met ecologische schoonmaakproducten, deed hij een ontdekking. Die zijn niet alleen heel duur, maar je kan ze ook zelf fabriceren voor een fractie van de prijs.

Hoe aanstekelijk kan een verhaal over zeep zijn?

Wij durven er flink wat op verwedden dat niemand met zo veel vuur over ecologische onderhouds- en schoonheidsproducten kan spreken als Luc Swysen, elektrotechnicus van opleiding, hersteller van medische apparatuur overdag en man met een missie in zijn vrije tijd.

We zitten in een lokaaltje in Oudergem en Luc zwiert een krat vol lege onderhoudsproducten op tafel. “Dit noem ik mijn horrormuseum. Kijk naar de symbolen: schadelijk, bijtend, irriterend, de ruimte goed verluchten bij gebruik. Dat zijn nu de producten die volgens de reclame het meest geschikt zijn om onze woningen te reinigen. Terwijl ze slecht zijn voor het milieu en belachelijk duur, zeker als je weet dat ze voor 85% uit water bestaan en slechts een minimaal aantal actieve elementen bevatten.”

Sinds ik zelf mijn schoonmaakproducten produceer, spaar ik 300 euro per jaar uit.

“De rest is voor een groot stuk opvulling, optische witmakers, kunstmatige geurstoffen en zo voort. Met eenvoudige ingrediënten uit grootmoeders tijd kan je heel gemakkelijk en voor weinig geld zelf onderhoudsproducten maken die even goed werken, hernieuwbaar, ecologisch en bio-afbreekbaar zijn.”

Luc stalt de basisingrediënten van zijn eco-schoonmaakproducten uit: keukenzout, azijn, sodiumbicarbonaat, olijfolie, marseillezeep in vlokken. “Allemaal goedkope spullen die je in elke supermarkt vindt en die de basis vormen van onze zeven recepten, waaronder waspoeder, spoelmiddel, ruitenreiniger en wc-ontgeurder.”

Witter dan wit

Onze producten zijn niet gratis, maar wel vijftien keer goedkoper dan de huismerken van de supermarkten en dus nog veel goedkoper dan de merkproducten. Zelf bespaar ik als alleenstaande makkelijk 200 à 300 euro per jaar sinds ik zelf mijn onderhoudsproducten maak.”

Kan dat wel, witter dan wit wassen zonder optische witmakers? Luc Swysen voegt aan het zelfgemaakte product voor de

witte was een dosis natriumpercarbonaat toe. “Dat zorgt voor zuurstofrijk water dat de was mooi wit maakt, en dat met een ongevaarlijk product uit de zoutfamilie.”

De producten zijn niet alleen goedkoper, ze zijn soms ook beter dan de fabrieksproducten, beweert Luc. “Een industriële wc-verfrisser spuit gewoon een extra geurtje om de andere te maskeren, maar onze geurverrijker met sodiumbicarbonaat slurpt de ongewenste geuren op en voegt een parfum toe van essentiële oliën. Voor alle duidelijkheid: ik heb niets tegen de fabrikanten van schoonmaak- en onderhoudsproducten. Het enige wat wij willen is de mensen een goedkoop alternatief bieden. En we inspireren de fabrikanten: ze nemen nu ook terug wasproducten met sodiumbicarbonaat in hun gamma op.”

We hebben de morele plicht om duurzame initiatieven te ondersteunen met het oog op het welzijn van de toekomstige generaties.

Vierhonderd mensen volgden al een workshop om zelf was- en onderhoudsproducten te leren maken. De geïnteresseerden zijn zowel mensen met een laag inkomen als bewuste consumenten, of een combinatie van beiden. Tijdens een workshop krijgen ze de nodige recepten, leren ze de producten

mengen, wisselen ze informatie uit. Ze gaan enthousiast terug naar huis en hun verhaal werkt aanstekelijk voor vrienden, burens en familie. Luc moet nooit reclame maken voor zijn workshops. Hij heeft voortdurend een wachtlijst van 50 mensen.

De volgende stap is zelf cosmetica maken. Luc en een aantal andere vrijwilligers experimenteren volop met natuurproducten als honing, yoghurt, komkommer en sheaboomboter. “De grote uitdaging bestaat erin om de producten te bewaren zonder bewaarmiddelen”, legt Luc uit.

Morele plicht

De workshops in Oudergem vormden een pilootproject. Nu dat met succes is afgerond, gaat het Rode Kruis het concept over het hele land uitrollen. Waarom houdt een organisatie die we vooral kennen van medische zorg en bloedinzamelingen zich daar eigenlijk mee bezig? “Als grootste humanitaire organisatie ter wereld worden we in andere landen geconfronteerd met mensen die lijden onder de gevolgen van de klimaatverandering: droogte, overstroming, orkanen... Rampen die onder andere het gevolg zijn van ons consumptiegedrag. We hebben de morele plicht om duurzame initiatieven te ondersteunen met het oog op het welzijn van de toekomstige generaties.”

☞ rodekruis.be
☞ bewustverbruiken.org
☞ ecoconso.be

De visie van de federale overheid

Tegen 2050 is België een inclusieve samenleving waar welzijn van elke persoon centraal staat. Zij maakt er een erezaak van om armoede en sociale ongelijkheden te bestrijden, inzonderheid op het vlak van gezondheid.

Alexie Mukamugenzi

Iedereen op de fiets

Mobiliteit en vervoer

Naam: Alexie Mukamugenzi
Leeftijd: 49
Beroep: Heeft gewerkt als
administratief bediende bij
Vluchtelingenwerk Vlaanderen

Het binnenplein van een verlaten Leuvens universiteitsgebouw is omgetoverd tot een fietsparcours voor volwassen beginners. Vijf vrouwen van buitenlandse afkomst rijden er geconcentreerd maar ietwat wankel rond met fietsen waarvan het zadel op de laagste positie is ingesteld. Niet makkelijk om zo te trappen, maar goed voor het vertrouwen.

In een stad als Leuven is fietsen de meest populaire, meest comfortabele en meest milieuvriendelijke manier om je snel van A naar B te verplaatsen. Maar hoe pak je dat aan als je, zoals veel allochtone vrouwen, als kind niet hebt leren fietsen? **Daar past de Leuvense Fietsschool een mouw aan.**

Fietsen is goed voor iedereen. Voor het milieu, want een fietser heeft geen fossiele brandstoffen nodig om zich voort te bewegen. En voor de fietser zelf, want fietsen is een gezonde vorm van bewegen. Maar ondanks het feit dat er veel in fietspaden en andere infrastructuur wordt geïnvesteerd, grijpen sommige mensen niet of heel weinig naar de fiets. Onder hen veel allochtone vrouwen. Velen fietsen niet omdat ze het als kind niet hebben geleerd, omdat het in hun land van herkomst niet gebruikelijk was of niet als gepast werd beschouwd voor een vrouw. In Leuven passen ze daar op twee manieren een mouw aan, met de Fietsschool en met het project Fietsvriendinnen. De Fietsschool is een laagdrempelig initiatief waar iedere volwassene kan leren fietsen. Eens vertrokken, zorgen de Fietsvriendinnen voor een vervolg. Beginnende fietsers spreken af met ervaren fietsers en leren zich zo steeds beter verplaatsen per tweewieler. Het project is zo succesvol dat het ook navolging krijgt in Asse-Zellik, Antwerpen-Deurne en Genk.

In Leuven fietst iedereen

Alexie Mukamugenzi is vandaag aan haar zesde les toe. Ze slalomt voldoende vlot tussen de verkeerskegels die op het parcours staan. Met haar vertrouwen en evenwichtsgevoel gaat het erg goed in vergelijking met haar debuterende medeleerlingen, waarvan sommigen er nog niet aan toe zijn om hun voeten op de pedalen te zetten. “Zelf kon ik dat pas helemaal op het einde van de vijfde les”, vertelt Alexie. “Eerst was ik te bang. Ik ben ook wel een keer gevallen, gelukkig had ik alleen een schaafwond. Ondertussen heb ik thuis een tweedehands fiets, gekocht op de rommelmarkt. Ik ga ermee oefenen op het basketpleintje in de buurt. Op straat rijden durf ik nog niet, maar dat zal niet lang meer duren.”

Alexie Mukamugenzi is er van overtuigd dat haar angst om op straat te fietsen zal verdwijnen als sneeuw voor de zon. “Leuven is Afrika niet. De automobilisten

kijken hier heel goed uit voor de voetgangers en de fietsers. Binnenkort zal ik met de Fietsschool voor het eerst in groep op straat fietsen. Ik vind het een geweldig initiatief om volwassenen te leren fietsen, want dat is niet evident. Hier hebben we geleerd om eerst naast de fiets te lopen, dan ons evenwicht te vinden zonder pedalen en vervolgens hebben we de pedalen leren gebruiken.”

Waarom is Alexie zo vastberaden om te leren fietsen? “In Rwanda heb ik nooit gefietst. Toen ik jong was paste het daar voor een meisje niet om te fietsen. Dat deed je nu eenmaal niet. In de bergen is het trouwens ook niet echt praktisch. Toen ik drie jaar geleden in België aankwam, viel het me op hoeveel er hier gefietst wordt. In Leuven fietst iedereen, ook de oude mama’s. Zo blijven ze in vorm.”

Emissiereductie

Recreatief fietsen zit in de lift, maar er is nog heel veel potentieel. 40% van de verplaatsingen in België bedraagt

Fietsen is veel goedkoper dan de auto of de bus én beter voor het milieu.

minder dan 3 km, voor de meeste mensen perfect met de fiets af te leggen. De European Cyclists’ Federation, een belangenvereniging van fietsers, berekende dat als alle Europeanen 2,5 km per dag met de fiets zouden afleggen in plaats van met gemotoriseerde vervoermiddelen, we in één klap tot

26% van de tegen 2050 vooropgestelde emissiereductie voor de transportsector zouden realiseren.

De fietsvriendinnen helpen nieuwkomers de fiets op. Zo leren ze de taal terwijl ze ook nog eens mobiel worden.

Alexie is alvast verkocht. “De fiets is heel praktisch om boodschappen te doen of om naar de kerk te gaan. Mijn man en ik hebben wel een auto, maar die gebruiken we zo weinig mogelijk. Vanuit Kessel-Lo zijn we te voet onmiddellijk bij het station en met de fiets geraken we heel snel in Leuven. Fietsen is veel goedkoper dan de auto of de bus én beter voor het milieu. Ik vind het ook veel leuker – zo lang het mooi weer is. Mijn man zegt dat hij er al naar uitkijkt om met mij overal naartoe te rijden met de fiets en mijn dochter is enthousiast dat ik leer fietsen.”

Op het fietsparcours weerklinkt applaus van begeleidster Ine Bosmans en alle kandidaten. De Russische vrouw die een half uur geleden nog voorzichtig met de voeten op de grond peddelde, heeft haar voeten op de trappers gezet en fietst als een echte. Leuven is alweer een fietser rijker.

☞ mobiel21.be
☞ fietsersbond.be

De visie van de federale overheid

Tegen 2050 zal iedereen toegang hebben tot een vervoerswijze waarbij de emissies van broeikasgassen en vervuilende stoffen en de impact op de biodiversiteit en op de levenskwaliteit zo gering mogelijk zijn. De bevolking zal de mogelijkheid hebben om collectieve vervoerswijzen boven individuele vervoerswijzen te verkiezen. Mobiliteit en vervoer zullen onder maximale veiligheidsomstandigheden gebeuren.

4 UITDAGINGEN voor een DUURZAAM BELGIË

Een weerbare maatschappij, die haar economie aanpast aan de economische, sociale en ecologische uitdagingen

In 2050 zijn de productie- en consumptieactiviteiten gebaseerd op een efficiënt gebruik van de natuurlijke hulpbronnen met inachtneming van de grenzen van onze planeet. Bovendien dragen ze bij tot de sociale en economische ontwikkeling. De economische groei wordt volledig losgekoppeld van het milieubederf en wordt gekoppeld aan het creëren van waardig werk, waarbij tegelijkertijd een aanbod van voldoende goederen en diensten wordt verzekerd die aan de basisbehoeften tegemoetkomen. Deze doelstelling houdt hoge ecologische en sociale prestaties in van alle goederen en diensten over hun hele levenscyclus (van de ontginning van de grondstoffen tot hun verwijdering).

Er wordt op grote schaal hernieuwbare energie ontwikkeld en het energieverbruik is aanzienlijk

verlaagd. Mobiliteit en vervoer dragen bij tot de sociale en economische ontwikkeling en zijn milieuvriendelijk dankzij een geïntegreerd multimodaal vervoersysteem, maximale veiligheidsomstandigheden, een drastische vermindering van de milieuhinder, meer bepaald door de externe kosten te integreren in de vervoersprijs en door een aangepaste ruimtelijke ordening. De voedingspatronen hebben geen negatieve invloed op de gezondheid noch op het milieu dankzij gezonde producten, een geïntegreerde landbouwproductie en minder voedselverspilling.

Een maatschappij ondersteund door overheden die hun maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen

In 2050 waarborgt de Staat, als belangrijkste speler in de maatschappij, het algemeen en collectief belang: de Staat is de hoofdspeler van de sterke sociale band tussen alle burgers, de essentiële basis van elke inclusieve, solidaire, vernieuwende maatschappij die de hulpbronnen in stand houdt (zowel hier als elders). De staat heeft transversale

beleidslijnen ontwikkeld om de transitie naar duurzame ontwikkeling te bewerkstelligen.

Meer specifiek wat betreft de werking van de overheden en de overheidsfinanciën enerzijds, en het wetenschappelijk onderzoek of de ontwikkelingssamenwerking anderzijds.

Een inclusieve en solidaire maatschappij

Een inclusieve maatschappij is een maatschappij voor iedereen, waar iedereen gelijke toegang heeft tot alle levensdomeinen. Zij bevordert en vergemakkelijkt de integratie door alle vormen van discriminatie die tussen personen kunnen bestaan te weren (geslacht, cultuur, afkomst, enz.). Zij creëert sociale relaties door de verschillen tussen generaties, culturen en maatschappelijke categorieën te valoriseren en door conflicten aan te pakken om zo iedereen een basiszekerheid en sociale cohesie te garanderen. De voorwaarden en hulpmiddelen die aan de basis liggen van het welzijn van de burgers zijn vervuld, namelijk: vrede, onderwijs, inkomen,

voedselzekerheid, gezondheid, waardige huisvesting, een stabiel ecosysteem, duurzame hulpmiddelen en sociale rechtvaardigheid. Aangezien zij het welzijn van elke persoon wil bevorderen, maakt zij er een erezaak van om armoede en sociale ongelijkheden te bestrijden, inzonderheid op het vlak van gezondheid. Zij past zich aan de nieuwe situaties inzake volksgezondheid aan, zoals de chronische ziekten. Daarenboven handhaaft zij voor iedereen de best mogelijke levensstandaard dankzij onderwijs en door geschikte banen die zowel de levens- als de gezondheidsomstandigheden respecteren.

Een maatschappij die haar leefmilieu beschermt

In 2050 is de doelstelling van een gezond leefmilieu bereikt. België heeft zijn transitie naar een koolstofarme en resource-efficiënte maatschappij op een rechtvaardige manier verwezenlijkt. Het heeft de nodige maatregelen genomen om de milieu-impact veroorzaakt door menselijke activiteiten te voorkomen, of indien niet, bij te sturen: de totale opwarming werd beperkt en blijft beperkt tot 1,5 tot 2°C op lange termijn, de water- en luchtverontreiniging zijn onder controle en hebben geen noemenswaardige invloed meer op de gezondheid, de biodiversiteit

en de ecosystemen. De goederen en diensten die deze laatste leveren, zijn hersteld en gevaloriseerd. Ze worden behoedzaam en duurzaam gebruikt, waardoor ze bijdragen tot het in stand houden van de biodiversiteit. Op die manier wordt de biodiversiteit zelf gevaloriseerd, bewaard, beschermd en hersteld en draagt zij volop bij tot een duurzame welvaart, waarbij zij tegelijk ook de economische, territoriale en sociale cohesie stimuleert en ons cultureel erfgoed beschermt.

Samen maken we België duurzaam

Colofoon

Deze brochure is een initiatief van de
POD Duurzame Ontwikkeling.

concept en realisatie: bigtrees.be

redactie: POD Duurzame Ontwikkeling en Jan Bosteels

fotografie: Wouter Rawoens

druk: drukindeweer

vertaling: Communication Key

eindredactie: Marieke Merckx